

Сили швидкого реагування України: євроатлантичний досвід та українські реалії

Т.Брежнєва, Ю.Бараш

Засади воєнної політики держави визначаються на основі національних інтересів, враховуючи зовнішні і внутрішні чинники впливу на умови забезпечення національної оборони. Сучасна геополітична ситуація характерна появою і зростанням нових видів небезпеки, що періодично реалізуються у формі воєнних конфліктів та актів міжнародного мегатероризму й посилюються можливістю неконтрольованого розповсюдження високотехнологічної зброї, у тому числі і масового ураження. Отже, за сучасних умов особливого значення набуває створення нових функціональних структур збройних сил, таких як сили швидкого реагування, які повинні стати основою майбутніх Збройних Сил України та головним носієм їх збройного потенціалу.

Створення сил швидкого реагування відповідає характеру перетворень, які відбуваються в міжнародних структурах безпеки, зокрема, глибокій трансформації НАТО. Наявність в структурі збройних сил нашої країни мобільних, високо боєготових, здатних до швидкого розгортання та автономних дій, формувань сухопутних, повітряних і військово-морських сил сприятиме інтеграції України в європейські та євроатлантичні структури безпеки. До того ж, оскільки до основних завдань сил швидкого реагування входить не тільки оборона території власної держави та колективна оборона (за умов входження у союзи), але й участь у гуманітарних та миротворчих операціях, від рівня підготовки цих сил буде залежати їх залучення до колективних військових операцій й міжнародне співробітництво України в цій сфері. Так, надання повітряного простору під час антитерористичної кампанії в Афганістані, направлення батальйону РХБ захисту до Кувейту під час військової кампанії в Іраку, участь у діяльності стабілізаційних сил в Іраку грає велику позитивну роль й сприяє розвитку стратегічного партнерства нашої держави.

У зв'язку з новим характером загроз, спрямуванням зовнішньої політики України на повномасштабну євроатлантичну інтеграцію, глибокою трансформацією, згідно з якою створення сил швидкого реагування НАТО є одним з її пріоритетних напрямків, створюються неординарні умови для поглиблення співробітництва Україна-НАТО

Загальною метою реформування Збройних Сил України є створення сучасних боєздатних формувань, спроможних якісно виконувати покладені на них завдання, ефективно взаємодіяти з іншими державними структурами, відповідати реальним економічним можливостям держави щодо їх забезпечення, здатних оперативно трансформуватися до зміни форм і способів ведення збройної боротьби, інтегрованих до військових структур Північноатлантичного альянсу. Але чисельні спроби розробки та затвердження Державної програми розвитку озброєнь й військової техніки завершилися невдачею. Намагання провести реструктуризацію та конверсію ОПК сприяли лише певному гальмуванню розпаду оборонних виробництв. Особливо важкий стан з озброєнням Збройних Сил. З причини вироблення технічного ресурсу більшість озброєнь потребує заміни вже в середньостроковій перспективі. Виключно складний стан з озброєннями, які вносять вирішальний внесок при використанні сучасних форм збройної боротьби. Справи з реформуванням ЗСУ та реструктуризацією ОПК настільки загрозливі, що у Законі України „Про основи національної безпеки” положення щодо небезпечного зниження рівня забезпечення військовою технікою та озброєнням нового покоління Збройних Сил України, та інших військових формувань, недостатнє фінансове забезпечення програм

реформування Воєнної організації та оборонно-промислового комплексу України; накопичення великої кількості застарілої та не потрібної для Збройних Сил України військової техніки, озброєння, вибухових речовин віднесено до загроз національній безпеці України.

Враховуючи безпрецедентні зміни у формуванні оборонної політики світових центрів сили, суттєві зрушення у перебудові оборонної політики країн, що межують з Україною, а також невідкладність радикальних змін, потрібно провести глибокий та всебічний аналіз з метою перегляду програми ресурсного забезпечення реформи ЗСУ й спрямувати необхідні кошти в першу чергу на пріоритетні напрямки. Необхідно перш за все забезпечити ефективне функціонування бойового ядра збройних сил.

Роль і місце сил швидкого реагування у структурі збройних сил

Визначення поняття “сили швидкого реагування” і відокремлення їх від решти збройних сил базується на низці критеріїв. Головними з них є рівень боєготовності, здатність до швидкого розгортання та автономність. Наслідком превалювання того чи іншого критерію є визначення цих сил в структурі збройних сил певної країни або союзу країн. Для позначення сил швидкого реагування в різних країнах можуть використовуватись такі назви: “сили (швидкого) реагування”, “мобільні сили” “сили високої готовності”, “експедиційні сили”, “сили спеціальних операцій”, “сили швидкого розгортання”.

Після закінчення “холодної війни”, на думку західних військових дослідників, сформувались чотири різні моделі збройних сил, які відрізняються за роллю, яку в них відіграють сили швидкого реагування:

- модель “проекція сили”, коли збройні сили головним чином орієнтовані на завдання ударів за межами власної території (першочергове значення сил швидкого реагування);
- модель “оборона території”, коли збройні сили орієнтовані в першу чергу на національну оборону, але здатні робити обмежений внесок в багатонаціональні операції за межами своїх територій (важливе значення сил швидкого реагування);
- модель “активна нейтральна”, коли невеликі збройні сили передусім орієнтовані на національну оборону, але великою мірою покладаються на масову мобілізацію у разі війни і здатні також взяти участь у традиційних операціях з підтримання миру (другорядна роль сил швидкого реагування);
- модель “нейтральна”, коли збройні сили майже виключно орієнтовані на національну оборону (сили швидкого реагування відсутні).

За першою моделлю побудовані збройні сили США та Великої Британії. За другою моделлю побудовані сили Франції, Італії, Німеччини. Прикладом третьої моделі можуть бути збройні сили Швеції, четвертої - Швейцарії. Природною для України з урахуванням проголошеного курсу на членство у НАТО є друга модель.

Сили швидкого реагування можуть відрізнитись за рівнем боєготовності, здатності до швидкого розгортання та автономності. Можна відокремити три категорії сил:

- сили, здатні до автономних дій у відриві від інфраструктури місць постійного базування. До цієї категорії можна віднести всі сили, які проходять відповідну підготовку і не мають юридичних обмежень для термінового використання за межами місць дислокації (загалом, це контрактними). У такому розумінні - це взагалі всі сили, що здатні виконувати

завдання інші, ніж оборона території. Деякі країни (Велика Британія, Німеччина), виділяють ці сили в окрему категорію у рамках національних збройних сил. Бажаний рівень національної гомогенності для цих сил - дивізія;

- сили, здатні до швидкого розгортання і створення автономної інфраструктури для тривалого виконання завдань у відриві від місць постійної дислокації. Це експедиційні сили. Приклад таких сил - європейський корпус швидкого реагування (структура ЄС). Термін його розгортання (включаючи створення інфраструктури) - 30 діб, тривалість місії - один рік. Бажаний рівень національної гомогенності для таких сил - бригада.

- сили, здатні до негайних автономних дій без створення інфраструктури. До недавнього часу такий рівень готовності мали тільки сили спеціальних операцій окремих країн. Таку готовність повинні мати також нові Сили реагування НАТО, які мають бути здатні виконувати широке коло військових завдань, включаючи спеціальні операції. Термін розгортання цих сил - протягом тижня, термін автономних дій без створення інфраструктури - 30 діб. Національна гомогенність має бути значно нижче бригадного рівня. Ознакою цих сил є структура, орієнтована на ротацію. Основні підрозділи мають існувати принаймні у трьох "примірниках". Один підрозділ виконує завдання (у мирний час - "спить у чоботях"), другий тренується перед початком виконання місії, третій - відпочиває. Типовий термін ротації - 6 місяців. Під час знаходження на вищому рівні готовності, навіть у мирний час, національні підрозділи мають знаходитись під оперативним командуванням НАТО.

Світовий досвід створення сил швидкого реагування

До складу майже всіх країн НАТО, ряду країн колишніх країн Організації Варшавського Договору і країн СНД входять сили, які є найбільш боєготовим і мобільним компонентом збройних сил. Умовно позначимо їх силами швидкого реагування. Вони можуть бути представлені окремим угрупованням вже в мирний час або формуватися перед початком воєнних дій.

Частка особового складу сил швидкого реагування щодо загальної чисельності збройних сил може сягати 18% (в Італії - навіть до 33%). У збройних сил ряду країн (наприклад, Біларусі) СШР призначені для застосування в основному, всередині країни. У ЗС інших країн (наприклад, США і Великобританії) вони призначені для виконання задач переважно за кордоном. Крім того, СШР кожної країни можуть бути призначені для самостійних дій згідно національних планів, або в складі змішаних формувань ЗС різних країн згідно коаліційних планів (НАТО, ЄС) або ООН.

У ряді збройних сил, які в основному мають змішаний принцип комплектування, сил швидкого реагування вже у мирний час виділені в окремі угруповання зі штабами і забезпеченням, що включають формування усіх видів збройних сил. В інших збройних силах, які комплектуються переважно на контрактній основі, де майже усі збройні сили розгорнуті і знаходяться в боєготовому стані, у мирний час є тільки органи керування сил швидкого реагування, проте немає підлеглих їм штатних бойових формувань, що знаходяться в складі інших угруповань. У цьому випадку угруповання сил швидкого реагування створюються на період воєнних дій з найбільше боєготових (за циклами підготовки) формувань необхідного для операції складу.

До складу сил швидкого реагування, можуть входити цілком розгорнуті і найбільш підготовлені формування сухопутних військ, у тому числі легкі (парашутні, повітрянодесантні, аеромобільні, десантно-штурмові, гірничо-піхотні, легкої піхоти, а також спеціального призначення з відповідним забезпеченням), що найбільш стратегічно

мобільні й здатні негайно реагувати, тобто володіють можливістю швидкого перекидання по повітрю на транспортних літаках, проте вони мають низьку тактичну мобільність, вогневу й ударну міць, броньовий захист.

До складу сил швидкого реагування можуть входити важкі формування (механізовані, мотопіхотні, мотострілкові, бронетанкові й танкові з відповідним забезпеченням), здатні до швидкого розгортання, високої тактичної мобільності, яким властива велика вогнева й ударна міць, броньовий захист, проте вони мають знижену стратегічну мобільність - перекидання в основному морем транспортними кораблями зі значно меншою швидкістю.

В даний час збройні сили деяких країн (наприклад, Франції) мають, так називані, «середні» сили (бронекавалеристські, легкі бронетанкові), призначені для участі в конфліктах низької інтенсивності і дій, які не досягають рівня війни. У їхній склад входять полегшені ББМ і озброєння, призначені для перекидання транспортними літаками. За бойовими можливостями вони є «проміжними» між легкими і важкими силами. Подібні сили зараз створюються в США.

У збройних сил ряду країн до складу сил швидкого реагування можуть входити формування морської піхоти, а також транспортні й бойові кораблі; формування бойової і транспортної авіації, ППО, бойового і тилового забезпечення.

З країн-членів НАТО сили швидкого реагування як окрему структуру має в складі власних збройних сил Велика Британія, сили реагування на кризу - Німеччина, корпус швидкого реагування - Іспанія, сили спеціальних операцій - США. Щодо решти країн, то в складі збройних сил є певні компоненти, які найбільш боєготові, здатні до швидкого розгортання.

Сили швидкого реагування Великої Британії (Joint Rapid Reaction Force) є складовою частиною всіх збройних сил, мають потрійне призначення (подібно до натовських) й мають розгортатися в дві фази (ешелони). Перший - структури командування й управління, матеріально-технічне забезпечення й засоби стратегічного транспортування. Другий складається з сухопутних, повітряних та військово-морських компонентів, які входять до складу цих сил. Велика Британія надає найбільшу кількість дивізій до корпусу швидкого реагування, порівняно з іншими країнами-членами Альянсу

Сили реагування на кризу ФРН були створені у 1996 р. після ухвали Федерального конституційного суду щодо можливості використання Бундесверу за межами країни. Частина сухопутного компоненту цих сил (шість бригад) призначені для участі в міжнародних миротворчих операціях, решта (чотири бригади) відповідають за захист території ФРН і її союзників по НАТО. Військово-повітряні компонент складається з шести бойових ескадрилій. Згідно реформі Бундесверу, на базі Сил реагування на кризу мають бути створені Інтервенційні сили, які складатимуться з Сил реагування та Сил підкріплення. Інтервенційні сили можуть підтримуватись силами, які забезпечують оборону території ФРН в рамках операцій НАТО.

Корпус швидкого реагування Іспанії є частиною Мобільних сил у складі Основних сил Іспанії. На початку 1990-х років в складі збройних сил Франції існували Сили швидких дій у складі чотирьох дивізій: парашутної, двох бронекавалерійських й автомобільної. Це були легкі й мобільні з'єднання, для проведення операцій в основному поза межами Європи.

Сили швидкого реагування НАТО та ЄС

Згідно Стратегічній концепції НАТО 1991 р., яка поставила за мету перегляд диспозиції збройних сил, щоб мати можливість гнучко реагувати на широкий спектр різноманітних і різноспрямованих загроз при зниженні рівнів готовності та зменшенні загальної чисельності, в структурі ОЗС НАТО поряд з основними оборонними силами та силами резерву були створені Сили негайного і швидкого реагування. Сили реагування НАТО - це універсальні мобільні частинами сухопутних, повітряних і військово-морських сил, що утримуються на високому рівні бойової готовності і можуть швидко вводитись в дію в разі потреби раннього реагування на кризу. До складу сил реагування, підпорядкованих НАТО, входять Сили негайного реагування (Immediate Reaction Force) та Сили швидкого реагування (Rapid Reaction Force).

Сили негайного реагування (Immediate Reaction Force) складаються з сухопутного, авіаційного компонентів, створених на основі Мобільних сил командування ОЗС НАТО в Європі (ACE Mobile Force) зі штабом у Хайдельберзі та військово-морського компоненту - Сил негайного реагування (морських). Сухопутні сили негайного реагування (Immediate Reaction Force (Land)) дорівнюють бригаді (близько 5 000 осіб) та складаються з частин, які надають 14 держав НАТО. Авіаційний компонент складається зі Штабу авіації сил реагування (Reaction Force (Air) Staff), який знаходиться у Калькарі (Німеччина). Морські сили негайного реагування складаються з трьох угруповань: Військово-морських сил постійного базування в Середземномор'ї (STANAVFORMED), що складаються з есмінців і фрегатів і утворюють ядро багатонаціональних військово-морських сил негайного реагування та двох Постійних військово-морських груп протимінного захисту на Півночі Європи (MCMFORNORTH) та в Середземномор'ї (MCMFORMED), які постійно забезпечують засоби протимінного захисту НАТО. Вони перебувають під оперативним командуванням Верховного головнокомандувача ОЗС НАТО в Європі і в разі необхідності можуть розгортатися в межах усієї стратегічної зони НАТО. Головне функціональне призначення цих сил - демонструвати солідарність держав Альянсу та їх готовність протистояти будь-якій агресії проти будь-якої держави-члена НАТО. Ці сили забезпечують постійну військово-морську присутність НАТО і наочно свідчать про солідарність та єдність Альянсу. Вони є силами стримування, готовими для негайного використання в будь-який момент, і становлять важливу частину оперативної потужності НАТО.

Сили швидкого реагування (Rapid Reaction Force) складаються з сухопутного компоненту - Корпус швидкого реагування командування ОЗС НАТО в Європі (ACE Rapid Reaction Corps), авіаційний й морські компоненти мають бути сформовані і розгорнуті в разі потреби на базі військових підрозділів високого рівні боєготовності, виділених зі складу національних сил країн-членів НАТО.

Корпус швидкого реагування в мирний час складається з 10 дивізій і частин корпусу з 14 держав НАТО. Штаб корпусу може розгорнути до чотирьох дивізій та корпусних частин. Основними компонентами корпусу є національні дивізії Німеччини, Греції, Туреччини і США, а також іспанська дивізія швидкого реагування можуть бути надані на основі спеціальних угод про координацію; основні дивізії під проводом однієї з держав: одна британська з італійським компонентом; одна британська з датським компонентом; одна італійська з португальським компонентом; багатонаціональна дивізія в Центральному регіоні (MND(C)), до якої входять бельгійські, голландські, німецькі й британські частини; частини корпусного підпорядкування - переважно британські, але за участі інших членів Альянсу. Решта дивізій і частин передаються під його оперативне командування тільки після розгортання.

Головне призначення Корпусу - реагування на різноманітні непередбачені загрози з метою забезпечення поповнення або підкріплення місцевих сил, тому він має перебувати в стані постійної готовності, щоб в разі потреби виконати завдання командування ОЗС в Європі. Тому, оперативна організація, склад і чисельність корпусу швидкого реагування залежать від особливостей і політичного значення кризової ситуації, географічних особливостей регіону, наявності і військової спроможності регіональних або місцевих сил. Виходячи з функціонального призначення, корпус не здатний діяти автономно, тому вирішальну роль відіграють транспортабельність компонентів корпусу, наявність транспортних засобів, відстані, які треба подолати, потенціал інфраструктури держави, що приймає корпус на своїй території.

Таким чином, наявні сили реагування НАТО призначені до випередження виникнення кризової ситуації - сили негайного реагування, а також локалізації конфлікту та подолання наслідків - сили швидкого реагування. З огляду на те, що сили реагування НАТО формувались згідно стратегічним концепціям Альянсу 1991 й 1999 рр., які враховували зовнішньополітичну ситуацію того часу, вони не здатні виконувати місії щодо запобігання новим ризикам в сфері безпеки, таким як міжнародний тероризм та розповсюдження зброї масового ураження (ЗМУ), асиметричним загрозам тощо. Отже, глибока трансформація Альянсу, започаткована на Празькому самміті, передбачає створення нових сил реагування НАТО - NATO Response Force - які мають забезпечити оперативну спроможність Альянсу до виконання його місії.

Ці сили повинні бути здатні до швидкого розгортання і до виконання спільних операцій в тих регіонах, де виникне потреба. Вони також відіграють роль каталізатора процесу виконання Празьких зобов'язань щодо розвитку обороноспроможності, оскільки до їх складу увійдуть найбільш боєготові частини з урахуванням спеціалізації кожної окремої країни-члена. Сили реагування НАТО будуть складатися з оснащених передовими технологіями, гнучких, оперативно сумісних сухопутних, військово-морських та військово-повітряних формувань, здатних до швидкого розгортання і виконання тривалих операцій відповідно до рішень Північноатлантичної ради, зокрема на великих відстанях. Вони знаходитимуться під командуванням штабу Багатонаціональних оперативно-тактичних сил, застосовуватимуть спільні ресурси НАТО.

Чисельність сил має визначатись в залежності від поставлених завдань, але до їх складу повинні увійти авіаційна група у складі з 72 бойових літаків, командні структури й структури по управлінню військами, що необхідно для проведення до 200 військових операцій на день, а також сухопутні підрозділи в складі однієї бригади та підрозділи флоту, які по чисельності можуть дорівнювати постійно діючому підрозділу ВМС НАТО. Загалом це буде складати біля 21 тис. чоловік.

Перед відправленням всі підрозділи будуть проходити підготовку з метою перевірки готовності виконувати бойові завдання протягом 7-30 діб в будь-якій точці світу. Готовність підрозділів до виконання поставлених завдань буде оцінюватись Верховним головнокомандувачем ОЗС НАТО в Європі, який також буде координувати участь країн-членів в діяльності сил високого ступеня готовності. Останні можуть застосовуватись для військових операцій. СРН НАТО будуть забезпечувати взаємодію між силами високого ступеня готовності й штаб-квартирою Багатонаціональних оперативних сил для підвищення координації діяльності командування й силових структур НАТО. Це має підвищити можливості з розгортання (від 5 до 30 діб), сталості й виконання бойових завдань Альянсу при появі нових проблем. Військова підготовка та обладнання відповідають спільним стандартам, визначеним Стратегічними командуваннями НАТО. Сили реагування повинні мати не тільки високий рівень оперативної готовності і сучасне

технічне забезпечення, але й бути спроможними до бойових дій за умов застосування ядерної, біологічної та хімічної зброї, а також здатними до виконання тривалих операцій в умовах самозабезпечення відповідно до визначеного терміну проведення операції. Згідно документу МС 477 сили швидкого реагування повинні виконувати завдання кризового реагування (операції з евакуації, подолання наслідків кризових ситуацій, антитерористичні операції тощо), силового входження до театру бойових дій до прибуття основних сил (у тому числі, примушення до миру), демонстрації сили та готовності до дій (швидкі дії на підтримку дипломатичних зусиль).

Таким чином, зміни зовнішньополітичної ситуації та поява нових загроз в сфері безпеки викликали необхідність адаптації збройних сил НАТО для того, щоб мати спроможність ефективно їм протистояти й надалі забезпечувати безпеку не тільки на євроатлантичному просторі, але й поза межами зони відповідальності Альянсу. Виходячи з характеру загроз сили швидкого реагування будуть виконувати потрібну функцію: швидко реагувати на кризу, бути здатними до участі в колективній обороні та обороні національної території держав-членів НАТО.

Нові загрози в сфері безпеки, зовнішня політика США, які не дивлячись на протистояння певних європейських країн-членів НАТО, залишаються лідером Альянсу, прийнята концепція протистояння цим загрозам без обмеження зони відповідальності обумовлюють головну функцію нових Сил реагування НАТО - швидке реагування на кризу. Цей висновок підтверджують не тільки необхідні вимоги щодо мобільності, розгортання, боєготовності, оснащення, здатності до автономних дій тощо, але й умови постійного задіяння цих сил в межах певного циклу: підготовки, навчання й безпосереднього виконання операцій.

Сили швидкого реагування Європейського Союзу мають бути задіяні в основному в миротворчих та гуманітарних операціях, в яких не приймає участь НАТО. Механізми "Берлін плюс", викладені в Декларації з європейської політики в галузі безпеки та оборони надають гарантований доступ ЄС до механізмів оперативного планування НАТО; можливість використання ЄС колективних ресурсів та засобів НАТО; можливість застосування механізмів військового командування НАТО у Європі в ході операцій під проводом ЄС та ухвалення такої системи оборонного планування НАТО, яка б передбачала наявність таких сил. Також в рамках нової загальної військової стратегії НАТО, яка передбачає, в першу чергу, швидке реагування на виникаючі загрози, зокрема, боротьбу з міжнародним тероризмом між НАТО та ЄС укладений Договір про співробітництво в сфері безпеки, який визначає зону дії європейського корпусу швидкого реагування поза межами зони відповідальності НАТО. Підрозділи, які використовуватимуться силами ЄС, проходять підготовку відповідно до норм, визначених НАТО. Вперше ці підрозділи були задіяні у миротворчій операції в колишній Югославській республіці Македонія.

Сили швидкого реагування України

Зміни характеру збройної боротьби, форм і способів застосування військ у сучасних воєнних конфліктах викликали потребу мати у складі Збройних Сил міжвидові компоненти за функціональним призначенням. Саме тому Державною програмою передбачається створення у складі Збройних Сил України функціональних структур: передові та основні сили оборони і стратегічні резерви. З огляду на основні завдання ЗСУ та приймаючи до уваги вище розглянуті існуючі моделі, в Україні має сформуватись модель, що відповідає визначенню "оборона території".

Основними завданнями сил швидкого реагування визначено: локалізація і воєнно-силова нейтралізація збройних конфліктів ще на ранній стадії, а також забезпечення розгортання основних сил оборони. До складу Сил швидкого реагування входитимуть найбільш боєздатні мобільні з'єднання і частини усіх видів Збройних Сил, укомплектовані високопрофесійним особовим складом, сучасним озброєнням і військовою технікою. Державною програмою передбачається створення до кінця 2005 року в Сухопутних військах корпусу швидкого реагування, у Військово-Повітряних Силах - авіаційної групи (оперативного призначення), у Військово-Морських Силах - ескадри різнорідних сил, які можуть виконувати завдання як окремо, так і в складі об'єднаного угруповання, під єдиним керівництвом та в тісній взаємодії між собою. Отже, створення сил швидкого реагування не тільки відповідає викликам часу й підвищить обороноспроможність нашої країни, але й проходить в руслі військової політики НАТО й сприятиме євроатлантичній інтеграції України.

Об'єднані Сили швидкого реагування можуть мати у складі:

- корпус швидкого реагування (2 механізовані, десантно-штурмова, ракетна, артилерійська, зенітно-ракетна і вертолітна бригади, реактивний полк, формування забезпечення);
- підсилення корпусу зі складу Оперативних командувань: дві аеромобільних полки й полк спеціального призначення, 2 вертолітні ескадрильї;
- авіаційну групу (особливого призначення) з п'яти авіаційних полків (бомбардувального, штурмового, винищувального, розвідувального і військово-транспортного);
- війська ППО (із зенітної ракетної бригади і винищувального авіакрила);
- ВМС (з ескадри різнорідних сил, двох дивізіонів берегових ракет, батальйону морської піхоти і десантних кораблів).

Країни, які взяли курс на євроатлантичну інтеграцію, мають приєднатись до зусиль Вашингтона з широкого трансформування НАТО, що має підвищити обороноздатність країни, але цей шлях може виявитись не таким вже й легким політично або військово. Крім того, після вступу до НАТО політичний тиск щодо впровадження оборонної реформи може зменшитись, як і політична воля вкладати дефіцитні ресурси. Нерівномірний характер процесу реформ, з огляду на спеціалізацію в межах Празьких зобов'язань щодо підвищення потенціалу, зокрема, створення спеціальних підрозділів для міжнародної співпраці і надання їм пріоритетності, може призвести до зниження загального рівня ефективності збройних сил. З іншого боку, необхідно враховувати, яким буде функціональне призначення створюваних сил, від чого буде залежати їх рівень боєготовності, структура та організаційна підпорядкованість.

Таким чином, в умовах виникнення нових загроз в сфері безпеки, спрямування великих держав й військово-політичних союзів на створення механізмів їх усунення першочерговим завданням реформування ЗСУ є створення Сил швидкого реагування.

Враховуючи стратегічний курс України на євроатлантичну інтеграцію, вони повинні не тільки бути мобільними, боєготовими, здатними до швидкого розгортання та автономності дій, оснащеними сучасними видами озброєнь та засобами швидкого перекидання на великі відстані, але й бути оперативно сумісними за стандартами НАТО. Створення таких сил швидкого реагування сприятиме євроатлантичній інтеграції України,

оскільки дозволить приймати важливі політичні рішення щодо проведення спільних операцій, виконання умов членства в Альянсі, й надасть можливість виходу українських озброєнь й військової техніки на світові ринки.

Крім того, в рамках Празьких зобов'язань вирішення проблем вдосконалення потенціалу має відбуватись через необхідні військові закупівлі за допомогою спеціалізації між країнами, а також через багатонаціональну кооперацію. Україна має шанс залучитися до цих ініціатив, особливо в тих сферах, де має перевагу. Так, певним досягненням є підписаний Протокол про наміри використовувати літак АН-124 в підрозділі стратегічного перекидання Сил реагування Альянсу. Оснащення власних сил швидкого реагування сучасними транспортними засобами оперативного перекидання військ, такими як літак АН-70, сприятиме зацікавленню країн-членів НАТО в імпорті українських озброєнь, особливо якщо ці сили будуть приймати участь у миротворчих операціях й місіях НАТО. Існують й інші перспективні напрямки залучення сучасних озброєнь українських підприємств.